

DZIENNIK POLSKI

wychodzi codziennie niewyluczając niedziel i świąt o godzinie 8 rano.

Przedpłata i ogłoszenia przyjmują w Lwowie... Bliżej redakcji „Dziennik Polski”...

Przedpłata i ogłoszenia przyjmują w Lwowie... Biuro Administracji „Dziennik Polski”...

Numer kosztuje 6 centów. Reklamy w redakcji nie wyciska...

!! Czas odnowić przedpłate !! Na prowincji: kwartałnie... W Lwowie: kwartałnie... Wydawnictwo „Dziennik Polski”...

Przywilej bankowy.

Wzrost 30. sierpnia. Jedną z najważniejszych spraw, która razem z regulacją waluty ma zostać uporządkowana, jest stosunek państwa do Banku austro-węgierskiego.

W piędziesiątą rocznicę założenia galic. Kasy oszczędności we Lwowie. Sylwetka jubileuszowa. (Dokształcenie.) W r. 1886 umarł dr. Tarnawiecki, szczerze żalowany przez tych wszystkich, którzy z bliska patrzyli na działalność jego dodatnią w kasie i którzy wiedzieli, jak istotnie wielkie zasługi on dla niej pozostawił.

Z naszych zdrojowisk.

Szczawnica 27. sierpnia. (K.) Krótki, ale wysoce owocny sezon miała Szczawnica w roku bieżącym. Krótki, albowiem wskutek czerwcowej słyoty dopiero w lipcu poczęły się zaladniać zakłady tutejsze, a obecnie już bardzo znaczna liczba kuracjuszy wyjeżdża, ruchliwy zaś był to sezon, bo na koncertach i reunionach nie brakło.

kwota przekazana funduszowi pensyjnemu wynosiła 172.000 zł. Dochód więc Banku przedstawiał ogólnie sumę 5.983.000 zł., czyli 5 328% majątku bankowego. Gdyby akcjonariusze te sumy ulokowali w wekslach na przeciętny 4 248%, mieliby stać zysku 4.771.000 zł. Wartość przywileju tedy wyrażałaby cyfra 1.212.000 zł. Tymczasem zysk państwa z połowy dochodu ponad 6% przyniosłoby 1.312.000 zł. do czego doliczyliby trzeba jeszcze 703.000 zł. jako podatek od dywidendy, tak iż cena przywileju przedstawiałaby sumę 2.015.000 zł. Różnica tedy między wartością a ceną wynosi 803.000 zł.

W piędziesiątą rocznicę założenia galic. Kasy oszczędności we Lwowie. Sylwetka jubileuszowa. (Dokształcenie.) W r. 1886 umarł dr. Tarnawiecki, szczerze żalowany przez tych wszystkich, którzy z bliska patrzyli na działalność jego dodatnią w kasie i którzy wiedzieli, jak istotnie wielkie zasługi on dla niej pozostawił.

Polany; dalsza podróż nadzwyczaj trudna. Pierwsze więc zadanie zarządu i Towarzystwa tatrzańskiego, to rekonstrukcja owej drogi. Usilne starania p. Wiśniewskiego oraz oddziału pienińskiego Tow. tatrzańskiego doprowadziły wprawdzie do tego, że Wydział krajowy zdecydował się na wybudowanie nowej drogi, ale i tutaj „bratanek” Węgier daje się we znaki. Większa część zepsowanej drogi biegnie po terytorjum węgierskiem; Wydział krajowy odniósł się przeto do władz węgierskich z prośbą, ażeby drogę, którą on sam wybuduje, zechcieli przynajmniej uznać jako gościniec publiczny; do tej chwili nie otrzymano żadnej odpowiedzi, natomiast pufnie dano ze strony węgierskiej do zrozumienia, że Węgrzy na budowę tej drogi nie godzą się. Nie chce przesadzać wyniku pertraktacji, ale mniemam, że niezrozumiały ten upór Węgrów wyszedłby na złe nie tylko Pieninom, ale i okolicom węgierskim około Czerwonego Klasztoru.

cznych, od szeregu lat wiele zastępowych meżów, są nam niezawodną rekojmnią, że i nadal poradzimy sobie oszczędności światłym zslakiem coraz większego rozwoju. A jeżeli wreszcie dodam, że już za rządów obu tych meżów stanął znacznym sumtem wzniesiony gmach kasy, wspaniała budowla, istnie cacko architektonicznie, twórcy tegoż profesorowi Zacharzewiczowi zaszczyt przynoszące, to zdaje mi się, że wyzerpałem już wszystkie wadzejsze z życia tej instytucji szczegóły, i pochlębiać sobie, że żywy jej wiernie odzwierzedliłem. Poznalicie ją bowiem w powieciu, patrzyliście na nią jak pierwsze stawiada kroki, widzieliście ją później, jak rozwiniętą dorodną dziewczę, a dziś stoi przed wami stateczna pani, która rozpoczęła przed pół wiekiem darowizną 10.000 zł., posiada obecnie w samym funduszu rerwowym 2.584.051 zł. w funduszu emerytury 348.728 zł., która w ciągu owych lat pięćdziesięciu od 1.059.798 osób przyjęła wkład w ogólnej sumie 161.270.109 zł. 32 ct. i rozporządzała łączną sumą zysków 2.375.070 zł. 05 ct., stoi przed wami szanowna i szanowana matrona, szczerą ręką boję rozdająca dary, czy to na cele humanitarne w najobszerniejszym tego słowa znaczeniu, czy na cele zmierzające do dźwignicia oświaty z dotychczasowego jej poziomu, popierająca chętnie każdą rozumną pracę około rozwoju ekonomicznego społeczeństwa, jednym słowem tak przejęta ofiarnością dla dobra publicznego, iż bez przesady mówiąc, nie masz w kraju ani jednej politycznej w jakimkolwiek bądź kierunku instytucji, której by ona w razie potrzeby z pomocą nie przyszła. I tem też szukać należy przyczyny owej szczerzej sympatji, jaką ją powszechność otacza, chociaż i to prawda, że liczy ona także wielu takich wroblebieli, którzy tylko dla jej zysku i chęci się ona suto opłaca, by mieć spokój, nie to nie pomaga, afektu z każdym rokiem potężniejsza. Nie dziwi też to wcale, wszakże „l'apetit vient en mangeant”, a że tam jejmóść liczy już piąty krzyżyk, to amanta wcale nie żraza, skoro widzi u niej tak okazałe zyski. A zyski te, jako właściwie „res nullius”, to smakowały zbył apetytny, aby, jeżeli ma na razie nie da się kasę oszczędności „verstaatlichen”, bodaj drogą fiskalną wzię część z nich zagarnąć dla siebie. A jak światnie się owe konkury opłacają, najlepiej dowód w tem, że n. p. w roku ubiegłym kasa tytułem podatku zapłaciła 258.000 zł. w stosunku do zysków surowych, 258.000 zł. istotnie bająska sumę 72.233 zł. 46!

Istotnie zdaje się, jak gdyby dla kasy oszczędności we Lwowie istniały osobne wyjątkowe ustawy podatkowe, inaczej bowiem tak olbrzymiego stosunkowo opodatkowania jej wytrzymałoby sobie niepodobna. Ale żart na stronę, tak przecież dalej iść nie może, jeżeli instytucja ma się rozwijać. Skarb państwa powinien przecieć w swoim własnym interesie działając, zachować pewną sprawiedliwą miarę, w opodatkowaniu takiej instytucji, jak kasa oszczędności, a jeżeli się nie zmytyguje, jeżeli ze swych afektów nie ochłonie, to jejmóść znękaną gotowa się uciec pod opiekę pana Plenera, a ten pewno zrobi porządek, tak przynajmniej przypuszczam, bojny przecieć skoalizowany! Ja zaś w tej chwili, chyba lepszego dla niej zyczenia jubileuszowego nie mam, jak żeby ją pod względem opodatkowania zrównano przynajmniej z innemi o wiele lepiej od niej sytuowanemi instytucjami, jak n. p. kasa wiedeńska lub praska, która posiadając o wiele większy kapitał obrotowy i wykazując znacznie większe zyski niż kasa lwowska stosunkowo mniejsze od niej opłacała podatki. (W wzorajszym artykule o kasie zażala pomylka, a mianowicie na fundację pamiątkową kasa dała nie 15.000 lecz 150.000 zł.) Wład. Czerwiński.

dyrektora wybrała sobie znowu praktyczną stronę wyniku swych zabaw i korzystała z każdej sposobności, aby coś „skubnąć” to na gimnazjum cieszyńskie, to na szkołę ludową, to na kościół etc. Z dwóch koncertów Barcewica, który miał tutaj powodzenie, „urwała” znaczna partycja 120 zł. i przelała na gimnazjum do Cieszyna, wkrótce potem zaaranżowała loteryę fantową i dochód z niej (830 zł.) rozdzieliła w połowie na budowę amfony w tutejszym nowym kościele, oraz na wspomnienie SS. Służebniczek, które pielegnują obłożnie chorych. I znowu mieliśmy koncert amatorski z wyborem odczytem p. Fibicha z Miela i ze współudziałem Hajoty, a dochód z niego (240 zł.) „zrabowała” pani Wiśniewska dla Towarzystwa szkoły ludowej. Następny wieczór amatorski ze współudziałem redaktora Kotakowskiego z Czerniowca przysporzył sporą sumę na utrzymanie tutejszej straży ogniowej, a był to wieczór wiele oryginalny, albowiem po raz pierwszy urzędnicy na estradzie koncertowej — miejscowe góralki, które popisywały się patriotycznemi śpiewami. Goście z za kordomu — a i niezakordonowi — słuchając pieśni narodowych, pływających w wieńcach pierśi, — nie mogli się oprzeć głębokiemu wzruszeniu. Pieśń narodowa — to wielka szkoła i wdzięczność szczerą należy się p. Wiśniewskiemu, oraz tutejszemu proboszczowi, ks. Albinowi, jako inicjatorowi i opiekunowi owego chóru. Lud chwytła w lot te pieśni i idąc w górę, słysząc codziennie rozbrzmiewające na polanach śpiewy: „Hej, ostre, hej, ostre, hej, ostre kopy nasze!” Pastuszkowie je sobie nuca...

Ułgi dla stowarzyszeń kredytowych i zalickowych.

Dziennik ustaw państwa ogłasza ustawę z dnia 11. czerwca 1894, która zmienia i uzupełnia ustawę z dnia 1. czerwca 1889 roku (dz. u. p. nr. 91) o ulgach w opłatach dla stowarzyszeń kredytowych i zalickowych (kas oszczędności i pożyczkowych). Nowa ustawa brzmi, jak następuje: Art. 1. Zmienia się § 2 ustawy z dnia 1. czerwca 1889 roku (dz. u. p. nr. 91) o ulgach w opłatach dla stowarzyszeń kredytowych i zalickowych (kas oszczędności i pożyczkowych). Paragraf ten opiewać ma, jak następuje: § 2. Zapisy długi członków jednego ze stowarzyszeń w §. 1 oznaczonych, dotyczące się pożyczek od stowarzyszenia zaciągniętych, do których należą także kredyty na rachunku bieżącym, z wyjątkiem dokumentów, dotyczących się pożyczek hipotecyjnych, podlegają opłacie stempłowej według skali I, jeżeli z osnowy zapisu długi okazuje się, że termin zapłaty pożyczki nie przekracza lat czterech od dnia wystawienia tego dokumentu.

Pismienne przedrządzenia pożyczek, w ustępie poprzedzającym oznaczonych, o ile pierwotny i przedrządzony termin pożyczki ogółem nie przekracza lat czterech, podlegają opłacie według skali I, oprócz tego opłacie według skali II. Zarządzenia dane w dokumencie, który stosownie do poprzedzających ustępów podlega opłacie według skali I, są wolne od stempla. Art. II. Po §. 5 ustawy z dnia 1. czerwca 1889 roku dz. u. p. nr. 91 umieszczać należy następujące postanowienia: §. 5 a) W tych stowarzyszeniach (§. 1), które nie zostają pod dozorem lub kontrolą korporacji autonomicznej lub związku stowarzyszeń, władza skarbowa może sądzić, że jeżeli czas dochodzenia dla przekonania się, czy warunki przywiązane do dobrodziejstw niniejszej ustawy i ustawy z dnia 1. czerwca 1889 roku (dz. u. p. nr. 91) są zachowywane. §. 5 b) Przyznane znizenie opłat może być odwołane, jeżeli stowarzyszenie nie zachowuje warunków w §. 1 przewidzianych lub wskutek zmiany statutu nie może być zaliczone do stowarzyszeń w §. 1 oznaczonych. Odwołanie nie działa wstecz.

Art. III. Ustawa niniejsza obowiązuje od dnia 1. lipca 1894 roku. Wedle rozporządzenia ministerstwa skarbu z dnia 13. czerwca 1894 r. dz. u. p. nr. 112, przyznane powyższą ustawą znizenie opłat dotyczące także i przedrządzone pożyczek, na które zapisy długi wystawione zostały przed dniem 1. lipca 1894 r. Stowarzyszenie chcące korzystać ze znizenia opłat, wnosi prośbę wraz z wierzytelnym odpisem statutu przez urząd podatkowy lub dyrekcję skarbu powiatową do krajowej dyrekcji skarbu, która ją rozstrzyga. Stowarzyszenia, które otrzymały znizenie opłat, ogłasza dziennik rozporządzeń ministerstwa skarbu i są one obowiązane o wszelkiej zmianie statutu władzy skarbowej donieść. Weszło u nas w zwyczaj — jak zauważa słusznie Nowa Reforma — kuć ustawy obliczone na efekt, które niewiadomym rzeczy wyborcom przedstawia się jako wywalczoną dla kraju zdobycz. Do takich należy i powyższa ustawa. Z napisu i jej osnowy zdawałoby się, że dotyczy naszych stowarzyszeń zalickowych, fiskalizmem srodze uciążliwych. W rzeczywistości daje ona nie prawie nie znaczące znizenie opłat stowarzyszeniom w §. 1 ustawy z dnia 1. czerwca 1889 roku nr. 91 dz. u. p. wymienionym, to jest takim, które wedle statutu: 1) są o nieograniczonej poręce; 2) rozciągają swą czynność na pewien mały okrąg lub kilka gmin szczegółowo wymienionych; 3) w których udziały 25 złr. nie przenoszą i albo do żadnej dywidendy lub też nie do wyższej, jak płacony procent od wkładów oszczędności uprawniają; 4) które rezerwy zysku funduszu rezerwowemu dopisują bez wszelkiej do niego pretensji ze strony członków; 5) które dają pożyczki

tylko swoim członkom i to nie na weksle, a procent pobierany przenosi procent płacony, o wkładach oszczędności najwyżej o 1%, od sta.

Jasna jest rzecz, że do takich stowarzyszeń zaliczyć nie można powstałych na podstawie ustawy z dnia 9. kwietnia 1873 roku, dz. u. p. nr. 70, bo statut ich warunkom w §. 1 przewidzianym nie odpowiada. Znizenie zaś opłat jest tak nie znaczące, a §. 5a upoważniający władze finansowe do wglądania, o ile stowarzyszenia z ulgi korzystające wymogom §. 1 sędzić czynią tak odstraszczać, że zmiana statutu nie miałaby wartości nawet dla tych stowarzyszeń, które rozporządzając innemi środkami kredytu, mogłyby się zerzec es kontu i rekuntu wekli. To też Die Genossenschaft, organ związku austriacko-niemieckich stowarzyszeń, w Nr. 27 z bież. roku uważa wszelką zmianę statutu celem korzystania z ruchomego znizenia opłat, za sprzeczanie się z zasadom stowarzyszeń zalickowych na samopomocy opartych, a podnosząc ich ciągły wzrost i bez tych ulg, mniemam, że przyjęcie warunków, od których ustawa znizenie opłat zależnym czyni, byłoby dla stowarzyszeń zalickowych samobójstwem.

Z ustawy na wstepie umieszczonej, korzystają mogą kasy gminne, mniejsze kasy oszczędności, kasy cehowe i kasy, założone wedle systemu Reiffisaena, o które w szczególności ustawodawcy chodzilo.

Korespondencje.

Z nad Nowy 26. sierpnia (Odroczenie procesu. — Jenerał Orzewski — Jenerał Kochanow nagrodzony. — Poszukiwanie rektora dla uniwersytetu warszawskiego. — Parę obrazów. — S. p. jenerał Buturkin.) Dowiaduję się teraz dopiero, że na wyraźne życzenie jenerała Orzewskiego proces w Kownie w sprawie krożańskiej odroczone na trzy tygodnie, a więc za dwa mni więcej się odędzie. Odroczenie to umotywowane zostało chęcią p. Orzewskiego osobiście przyglądać się bezprawiu, jakie odbywał się będzie pod nazwą sądu. O gwałtach i mordzie nie wolno bieżać nawet wspomnieć na sądzie. Władza za najwyższą zbrodnię uważa dwa fakty: skargę, a raczej prośbę, jaką zagroziła odbiorcom kościoła przestali do króla duńskiego, prośbę o jego wstawienie się do cara wszechrosyjskiego o tej sprawie i to, że bezbronni chcieli powstrzymać dziki napad żołdactwa przez zastąpienie się portretami cara, do których z tego powodu musieli strzelać żołnierze Wielu będzie musiało odpowiadać za — grzechy cudze. O ile z początku stanowisko jenerała Orzewskiego było zachwiane, o tyle obecnie satrapa ten coraz więcej zyskuje gruntu pod nogami i prawdopodobnie nadal ciemniczą Litwy zostanie. Świeży mamy dowód, że rząd aprobuje i nagradza wszelkie dzikie przesładowania Polaków, byłoby one miały na celu tryumf moskiewszczyzny.

Przed paru dniami car ozdobił „bohaterką” pierś jenerała Kochanowa orderem św. Włodzimierza I. klasy za dawne zasługi, wyraźnie wymienione w reskrypcie, w którym czytamy: „Zajawszy w roku 1867 stanowisko gubernatora gubernacji piotrowskiej, rządził pan tą gubernją w ciągu siedemnastu lat z przykłądą starannością, na którą niejednokrotnie zwracał się uwagę najwyższa. Świetne zdolności i gorliwa praca pańska pobudziły mnie w styczniu 1884 roku do mianowania pana na stanowisko pomocnika wileńskiego, grodzieńskiego i kowieńskiego jenerał-gubernatora do spraw cywilnych a w wrześniu tegoż roku na stanowisko jenerał-gubernatora. Na tem wielce trudnem i odpowiedzialnem stanowisku był pan zawsze wniernym wykonawcą monarszych zamiarów i przez lat ośm przeseo miałeś pan nieustanną pieczę nad prawidłowym i normalnym rozwojem wszystkich organów powierzonego panu jenerał-gubernator-

wycieczce odwiedziło Szczawnicę 18. bm. Lipiej od nas znacznie wysoka wartość śpiewaczej tej drużyny; krótko więc powiem, że sukces był ogromny, a przyjęcie bardzo serdeczne. Zarząd górnego zakładu odstąpił bezpłatnie salę koncertową i bezinteresownie rozlokował śpiewaków po domach zakładowych. Dla kilku bratko miejsca i udali się na Międzyz, gdzie ich porządnie ulokowano, ale... za porządnią zapłatą. W dolnym zakładzie nie liczą się z fundacją im. Tadeusza Kościuszki, dla której szedł grosz z koncertów. O reunionach, których było i jeszcze bywa bardzo wiele, — wiele pisać nie potrzebuje. Są one „takutenkie same”, jak i we Lwowie: a więc z początku nudne i chłodne, potem bardzo ohoce i serdeczne. Zresztą, powodzenie tego rodzaju zebrań zależy od liczby młodzieży męskiej i frekwencji pięknych łosiek poci „stabej”. Młodzieży męskiej niema do zbytku, ale pięknych Kongresowianek i kto wie, czy nie piękniejszych Lwowlanek mieliśmy tutaj sporo. W braku młodszych, wzdychali do nich starsi k.walerowie, a nawet podobno jeszcze wzdychają; rzecz wskazana przez lekarzy, jako głębokie oddychanie balsamicznem powietrzem. Dzisiaj Szczawnica wyludnia się powoli, chociaż pogoda — po kilkudniowej słyocie — znowu piękna. Górale rozpoczynają żniwa na polach i twierdzą, czy też chcą wzmówić w niebo, że przez cały wrzesień będzie ciepło i słonecznie. Dla trzeciego sezonu wróżba to bardzo pożądana.

